

catalana i professor de llengua catalana a l'escola La Garrigola de Perpinyà (curs 94-95), ens informa dels avenços que s'estan produint a la Catalunya Nord, fent-nos conèixer la realitat política nordcatalana –prou complexa– la situació del catalanisme polític i el que l'autor anomena el «cavall de Troia» de l'ensenyament, on, certament, en els darrers anys s'ha produït una revifalla. Paul Limorti Payà, professor d'institut i president de l'associació cívica per a la normalització del Valencià (El Bull) de Mondover, a la comarca de les Valls del Vinalopó, ens explica la realitat actual del País Valencià i fa unes interessants reflexions sobre la situació de la llengua tant al sud com a la resta dels Països Catalans. Bernat Joan i Marí, professor de llengua catalana i un dels sociolingüistes més coneguts de les Illes, ens fa reflexionar sobre la situació de la llengua a les Balears i Pitiüses i comenta a bastament el fenomen Soler i el

cert miratge que ha representat; un article, per tant, que permet de re-situar l'estat de la llengua. Francesc Ricart, membre de l'Institut d'Estudis del Baix Cinca, ens explica els interessants fets que han succeït recentment a la Franja i la lluita d'aquesta part del territori per aconseguir una certa normalitat. I, finalment, Aureli Argemí, secretari general del CIEMEN, ens explica per què cal que la societat del Principat s'organitzi en defensa de la llengua catalana, tot fent-nos reflexionar sobre la situació real de la nostra llengua.

No voldríem, però, acabar aquests mots de presentació sense fer una crida a col·laborar en aquesta secció a totes aquelles persones que pensin que els seus articles hi poden tenir cabuda, ja que poden ajudar a fer entendre millor la realitat plural del nostre país. Us hi esperem!

La situació de la llengua catalana a l'Alguer

per Andreu Bosch i Rodoreda

En altres ocasions ja he remarcat que el català de l'Alguer encara no disposa d'un marc legal que en possibiliti la recuperació ni que freni el seu avançat procés de degradació interna i el perill de substitució lingüística per part de l'italià. Després del dictamen de la Cort Constitucional Italiana sobre la llei regional «Tutela e valorizzazione della cultura e della lingua della Sardegna» del 4 de juliol de 1994, que en declarava inconstitucional el títol IV, el qual contemplava la normativa escolar en matèria lingüística –sobre l'ensenyament del sard i, complementàriament, del català a l'Alguer–, el nou projecte de llei regional «Promozione e valorizzazione della cultura e della lingua della Sardegna», elaborat el març de 1995, encara no ha estat discutit en el Consell Regional de Sardenya –per bé que finalment ja ha estat aprovat per la comissió regional Pubblica Istruzione el 17 de juliol de 1996–, pas previ perquè sigui ratificat pel govern central. I, de fet, l'aprovació d'aquesta llei regional –a l'espera encara de l'elaboració d'una llei d'àmbit estatal sobre les minories lingüístiques a Itàlia– és a hores d'ara un primer pas per a l'inici de la recuperació del sard –la llengua pròpia de Sardenya– i de l'alguerès –la llengua

pròpia de l'Alguer–, malgrat que hauria d'anar acompanyada d'una conscienciació social del problema lingüístic sard, menystingut tant pel món polític com per l'intel·lectual, tret de rares excepcions.

En conseqüència, en l'àmbit escolar sols és possible d'introduir, amb l'autorització del Provveditorato agli Studi –l'ens provincial dependent del Ministero della Pubblica Istruzione–, una mena de programa d'alguerès progressiu, basat sobretot en la bona disposició i el voluntarisme d'un nombre més aviat reduït de membres i professors de l'escola materna, elemental i mitjana, que té actualment una incidència sobre un 20-25% de l'alumnat. Així, amb horari irregular, es pot introduir l'ensenyament de l'alguerès en unes determinades activitats (cançons, jocs, contes, dramatització, etc.), davant la impossibilitat legal d'introduir l'ensenyament curricular del català.

Únicament, i d'acord amb una circular ministerial del 2 de març de 1994 «Dialogo interculturale e convivenza democratica: l'impegno progettuale della Scuola», que preveu de fomentar el respecte a les

minories lingüístiques existents a l'Estat italià, es pot desplegar a l'escola una proposta educacional subordinada als programes d'italià, d'història i d'educació cívica, a partir d'una aplicació gradual en l'escola materna, elemental, mitjana i secundària superior, que preveu a més, si així és requerit per l'escola, un programa de formació del professorat.

Davant aquest panorama, únicament el Centre de Recursos Pedagògics Maria Montessori –extensió universitària a l'Alguer de la Càtedra de llengua i Literatura Catalanes de la Universitat de Sàsser– ha pogut des del curs escolar 1993-94 programar progressivament –amb l'autorització de la inspecció d'ensenyament– activitats escolars en alguerès a

través de la coordinació d'esforços amb un grup de mestres i professors d'escoles públiques d'ensenyament elemental i mitjà. Així, el CRP Maria Montessori ha desplegat una doble línia d'actuació: l'organització de cursos de formació didàctica per a l'ensenyament de la llengua i l'elaboració de materials didàctics adaptats al català de l'Alguer.

Fora de l'escola hi ha diverses associacions i institucions que organitzen cursos de català adreçats a un públic divers: l'Escola de Alguerés Pasqual Scanu, que compta amb una llarga tradició, l'Obra Cultural de l'Alguer, l'Associació per a la Salvaguarda del Patrimoni Històric i Cultural de l'Alguer, el CRP Maria Montessori i, des de fa dos anys, el Municipi de l'Alguer.

Propaganda en català als carrers de l'Alguer (fotografia: Pere Mayans, abril 1996)

En canvi, l'ús públic del català és força anecdòtic, malgrat que els darrers anys l'administració municipal n'ha fet ús en cartells i actes culturals, com també l'Azienda Autonoma di Turismo e Soggiorno. Però, sense televisió ni ràdio locals (des de fa gairebé tres anys Ràdio Sigma ja no emet), l'ús social de l'alguerès resta restringit a l'àmbit litúrgic i a determinades situacions col·loquials, mentre que, com a llengua familiar, és usada per primeres i segones generacions –on caldria situar la mítica xifra dels 18.000-20.000 parlants–. Malauradament, el català ja no és ni la llengua dels joves ni la dels minyons algueresos: el trencament generacional de la transmissió de la llengua és un fet, difícil de salvar sense una política lingüística.

La situació de la llengua catalana a l'Alguer és aquesta, i cal no oblidar-ho. Tanmateix, el seu futur és encara a les mans dels algueresos, però comptant amb la consideració i el respecte de l'administració tant regional com estatal.